

Lauri Leinonen

GDPR:N VALVOMINEN, KIRJALLISUUSKATSAUS

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
INFORMAATIOTEKNOLOGIAN TIEDEKUNTA
2023

TIIVISTELMÄ

Leinonen, Lauri

GDPR:N valvominen, kirjallisuuskatsaus

Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 2023, 27 s.

Tietojärjestelmätiede, Kandi -tutkielma

Ohjaaja(t): Vuorinen, Jukka

Yleinen tietosuoja-asetus (GDPR) on kattava kehys tietosuojalle ja yksityisyydelle Euroopan Unionissa. GDPR asettaa rekisterinpitäjille ja tietojenkäsittelijöille velvoitteita henkilötietojen suojaamisen ja käsittelyn osalta. GDPR:n tehokas täytäntöönpano on ratkaisevan tärkeää, jotta voidaan varmistaa, että velvoitteita noudatetaan ja yksilöiden yksityisyyden oikeuksia suojataan. Tässä artikkelissa tarkastellaan GDPR-valvonnan tehokkuutta keskittyen sääntely-ympäristöön, täytäntöönpanomekanismeihin sekä täytäntöönpanotoimien tuloksiin.

Tutkimuksessa huomataan, että GDPR-täytäntöönpanoympäristö on monimutkainen ja hajanainen. GDPR:n tavoitteena on kuitenkin varmistaa yhdenmukaistettu lähestymistapa täytäntöönpanoon kaikkialla EU:ssa. GDPR:n mukaiset täytäntöönpanomekanismit ovat laajat, mukaan lukien seuraamukset, sakot ja korjaavat toimenpiteet, ja niitä voidaan soveltaa joustavasti rikkomuksen vakavuudesta riippuen.

Tutkimuksessa tarkastellaan myös GDPR-valvontatoimien haasteita, mukaan lukien GDPR:n monimutkaisuudesta ja epäselkeydestä johtuvat haasteet, geopoliittiset haasteet ja uusien teknologioiden tuomat haasteet.

Vaikka täytäntöönpanotoimien ja määrättyjen sakkojen määrä on lisääntynyt GDPR:n voimaantulon jälkeen, saavutettu vaatimustenmukaisuuden taso on edelleen epäselvä. GDPR:ään liittyvien valitusten ja tietoloukkausten suuri määrä viittaa siihen, että GDPR:n tehokkaan noudattamisen varmistamiseksi tarvitaan enemmän työtä.

Raportissa todetaan, että GDPR-valvonnan tehokkuus riippuu useista tekijöistä, kuten tietosuojaviranomaisten yhteistyöstä, resurssien saatavuudesta ja laadusta, rekisterinpitäjien halukkuudesta noudattaa GDPR:ää sekä tietoisuuden ja ymmärryksen määrästä asetuksen suhteen. Tehokas GDPR-valvonta edellyttää rekisterinpitäjien, yksityishenkilöiden ja tietosuojaviranomaisten välistä yhteistyötä, jolla lisätään tietoisuutta ja ymmärrystä asetuksesta, varmistetaan tehokas asetuksen noudattaminen ja suojellaan yksilöiden yksityisyyttä koskevia oikeuksia

Asiasanat: GDPR, Euroopan tietosuojaneuvosto, tietosuojalain valvonta

ABSTRACT

Leinonen, Lauri

GDPR Enforcement, a literature review

Jyväskylä: University of Jyväskylä, 2023, 27 pp.

Information Systems, Bachelor's Thesis

Supervisor(s): Vuorinen, Jukka

The General Data Protection Regulation (GDPR) is a comprehensive framework for data protection and privacy in the European Union. The GDPR imposes significant obligations on data controllers and processors regarding the protection and processing of personal data. The effective enforcement of the GDPR is critical to ensure that these obligations are met, and individuals' privacy rights are protected. This paper examines the effectiveness of GDPR enforcement, focusing on the regulatory landscape, the enforcement tools and mechanisms, and the outcomes of enforcement actions. The paper argues that the GDPR enforcement landscape is complex and fragmented, with different data protection authorities responsible for enforcement in each member state. However, the GDPR's one-stop-shop mechanism aims to ensure a harmonized approach to enforcement across the EU. The enforcement tools and mechanisms available under the GDPR are extensive, including sanctions, fines, and corrective measures, and they can be applied flexibly depending on the severity of the violation. The research also examines the challenges of GDPR enforcement, including challenges arising from the complexity and ambiguity of the GDPR, geopolitical challenges and challenges brought by new technologies. While the number of enforcement actions and fines imposed has been increasing since the GDPR's entry into force, the level of compliance achieved is still unclear. The high number of GDPR-related complaints and data breaches suggests that more work is needed to ensure effective GDPR compliance. This paper concludes that the effectiveness of GDPR enforcement depends on several factors, including the cooperation of data protection authorities, the availability and quality of resources, the willingness of businesses to comply with the GDPR, and the level of awareness and understanding of the regulation. Effective GDPR enforcement requires a collaborative effort between nations, businesses, individuals, and data protection authorities to promote awareness and understanding of the regulation, ensure effective compliance, and protect individuals' privacy rights.

Keywords: GDPR, European Data Protection Board, Data protection enforcement

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	5
2	GDPR : N VALVOMISEN TEHOKKUUS	8
2.1	GDPR lakina	8
2.2	GDPR:n valvomisen resurssitehokkuus.....	10
2.2.1	GDPR:n resurssitehokkuus viranomaisten näkökulmasta	10
2.2.2	GDPR:n resurssitehokkuus rekisterinpitäjien näkökulmasta....	11
2.3	Jäsenvaltioiden välisen yhteistyön tehokkuus	12
2.3.1	Valvomisen erot eri maissa	13
2.3.2	Rangaistukset ja niiden erot erimaissa	14
2.4	Rekisterinpitäjien yhteistyökyky	16
3	GDPR:N VALVOMISEN HAASTEET	18
3.1	GDPR:n monimutkaisuus ja epäselkeys.....	18
3.2	Geopoliittiset haasteet	20
3.3	Uuden teknologian tuomat haasteet.....	21
3.3.1	Tekoäly.....	21
3.3.2	IoT ja suunniteltu yksityisyys.....	22
4	YHTEENVETO	24
	LÄHTEET	26

1 JOHDANTO

Euroopan Unionin (EU) yleinen tietosuoja-asetus GDPR (*General Data Protection Regulation*) on tietosuoja-asetus, joka astui voimaan kaikissa EU-jäsenvaltioissa vuonna 2018. GDPR rakentui olemassa olevan datan suojaus lain päälle ja direktiivien kuten oikeus data yksityisyyteen, direktiivi 95/46/EC (Diker & Vanberg, 2021) ja sen tavoitteena on parantaa yksilön mahdollisuutta hallita omia henkilötietojaan ja se pyrkii parantamaan henkilötietojen suojausta.

GDPR:n sisältää säännöksiä yksilöiden oikeuksista henkilötietojen käsitteelyyn liittyen, sekä säännöksiä niitä hallinnoivien tahojen velvollisuuksista (Galder, 2018). GDPR siis keskittyy rekisteröityjen oikeuksiin ja rekisterinpitäjien sekä tietojenkäsittelijöiden velvollisuuksiin. I. T. G. & White (2022) selittävät nämä termit seuraavasti:

- Rekisteröity on luonnollinen elävä henkilö, jonka henkilötietoja käsitellään rekisterinpitäjän ylläpitämässä rekisterissä.
- Rekisterinpitäjä on luonnollinen tai laillinen henkilö, julkinen auktoriteetti, virasto tai muu taho, joka joko yksin tai yhdessä muiden kanssa päättää henkilötietojen prosessointi menetelmät ja prosessin tarkoituksen.
- Tietojenkäsittelijä on luonnollinen tai laillinen henkilö, julkinen auktoriteetti tai muu taho, joka prosessoi henkilötietoja rekisterinpitäjän puolesta tai tämän nimissä.

GDPR-valvonta on ollut kriittinen osa asetuksen noudattamisen varmistamisessa. EU:n jäsenvaltioiden ja Euroopan tietosuojaneuvoston toteuttamat täytäntöönpanotoimenpiteet ovat auttaneet varmistamaan, että rekisterinpitäjät noudattavat GDPR:n vaatimuksia. GDPR-täytäntöönpanotoimenpiteet ovat kehittyneet viimeisen viiden vuoden aikana ja on tärkeää ymmärtää täytäntöönpanon nykytila, jotta voidaan arvioida asetuksen tehokkuutta yksilöiden tietouksien suojaamisessa.

Lähes kaikkia GDPR:n osa-alueita valvoo jäsenvaltion valvontaviranomainen, jolla on valtuudet seurata ja tutkia vaatimustenmukaisuutta, jotta rekisterinpitäjät pysyvät valppaina (Sharma, 2019).

Kun GDPR tuli voimaan, se loi perustan yhteiselle tietosuojakehykselle EU-alueella. GDPR:n ennustettiin luovan perustan uudelle tiedonhallintajärjestelmälle Euroopassa ja toimimaan maailmanlaajuisesti standardina jokaiselle uudelle innovaatiolle, kuluttajien luottamukselle digitaaliteknologioihin ja avaamaan uusien digitaalisten markkinoiden kasvumahdollisuuksia (Marelli, Lievrouw & Van Hoyweghen, 2020). GDPR on kuitenkin saanut osakseen paljon kritiikkiä ja on kyseenalaistettu, antaako GDPR:n kaltainen tietosuoja asetus tarpeeksi tehokasta suojaa yksilölle.

Tässä tutkimuksessa keskitytään GDPR:n valvonnan tehokkuuteen, sekä GDPR:n kohtaamiin haasteisiin. Tutkimus suoritetaan systemaattisena kirjallisuuskatsauksena, jossa analysoidaan GDPR:n voimaan astumisen eli vuoden 2018 toukokuun jälkeisestä ympäristöstä tehtyjä tutkimuksia ja artikkeleita. Artikkelit on haettu avainsanahauilla JykDok ja Google Scholar-tietokannoista. JykDok on Finna-palvelun Jyväskylän yliopiston paikallinen näkymä. Avainsana haun pohjalta on pyritty valitsemaan noin 20 artikkelia ja tutkimusta. Pois katsauksesta jätettiin artikkelit ja tutkimukset, joissa käsitellään artikkelin tekohekkellä käynnissä olevia oikeustapauksia, sekä artikkelit, jotka luovat kehyksiä eri tahoille GDPR:n seuraamiseksi. Tutkimukseen valitut julkaisut ovat kansainvälisiä ja englanniksi julkaistuja ja tutkimukseen on pyritty valikoimaan julkaisuja, jotka ovat julkisesti saatavilla. Tutkimuksessa on myös käytetty avainsanahaun ulkopuolisia artikkeleita, silloin kun nämä ovat olleet tarpeellisia termien tai konseptien selittämiseksi.

Tarkoituksena on analysoida GDPR-valvonnan nykytilaa ja arvioida sen tehokkuutta asetuksen noudattamisen varmistamisessa. Katsauksessa tarkastellaan EU:n jäsenvaltioiden ja Euroopan tietosuojaneuvoston toteuttamia keskeisiä täytäntöönpanotoimenpiteitä, rekisterinpitäjien kohtaamia haasteita GDPR:n noudattamisessa sekä GDPR-valvonnan vaikutusta rekisterinpitäjien tietosuojaikäytäntöihin. Tämän katsauksen tulokset antavat näkemyksiä GDPR-valvonnan nykytilasta ja asetuksen tehokkuudesta yksilöiden tieto-oikeuksien suojaamisessa.

Tulosten avulla voidaan täten ohjata tutkijoita ja viranomaisia, jotta GDPR:stä ja sitä tukevista laeista, järjestelmistä, sekä valvontaelimistä saataisiin tehokkaita. Puutteellinen tietosuojalaki mahdollistaa sekä sisäisten, että ulkoisten toimijoiden hyväksikäyttää muita lain alla toimivia yksilöitä ja julkisia entiteettejä. Sen lisäksi puutteet tietosuojalaissa johtavat sen monimutkaisuuteen, josta puolestaan seuraa lisäkuluja niin lain valvojille kuin sen noudattamiseen pyrkiville toimijoille.

Katsauksessa pyritään vastaamaan seuraaviin kysymyksiin:

Millaisia keinoja on esitetty GDPR:n valvomisen tehokkuuden parantamiseksi?

Millaiset tekijät vaikuttavat GDPR:n valvomisen tehokkuuteen yksilönsuojauksessa?

Näiden tutkimuskysymyksiä avulla pyrittiin selvittämään aiemmassa kirjallisuudessa esiintyneitä haasteita ja ongelmakohtia. Kirjallisuuskatsauksen aikana ilmenikin tekijöitä, jotka vaikuttavat GDPR:n tehokkuuteen. Huomiot

keskittyvät GDPR:n monimutkaisuuteen, geopoliittisiin vaikutteisiin, resurssitehokkuuteen sekä uusien teknologioiden tuomiin haasteisiin ja mahdollisuuksiin.

Vaikka tämä kirjallisuuskatsaus tarjoaa kattavan analyysin GDPR:n täytäntöönpanon haasteista ja tehokkuudesta, on tutkimuksessa useita rajoituksia, jotka on otettava huomioon.

Ensinnäkin tässä tutkimuksessa keskitytään GDPR-valvonnan haasteisiin EU:n kontekstissa, eikä se tutki kattavasti GDPR-valvonnan haasteita muilla alueilla. Vaikka GDPR:llä on ekstraterritoriaalinen ulottuvuus, sen täytäntöönpano EU:n ulkopuolella riippuu yhteistyöstä EU:n ulkopuolisten maiden kanssa ja niiden tietosuojalakien noudattamisesta. Siksi GDPR-valvonnan haasteet EU:n ulkopuolella voivat poiketa tässä tutkimuksessa käsitellyistä.

Toiseksi tämä tutkimus käyttää toissijaisia lähteitä, kuten akateemista kirjallisuutta, raportteja ja virallisia asiakirjoja, joiden avulla pyritään tunnistamaan ja analysoimaan GDPR:n täytäntöönpanon haasteita. Vaikka nämä lähteet tarjoavat arvokkaita näkemyksiä aiheesta, ne eivät välttämättä kuvasta GDPR:n täytäntöönpanoon suoraan osallistuvien henkilöiden ja organisaatioiden näkökulmia ja kokemuksia. Kolmanneksi tämä tutkimus keskittyy ensisijaisesti GDPR-valvonnan haasteisiin sääntelyn ja valvontaviranomaisten näkökulmasta, eikä siinä käsitellä laajasti haasteita, joita yksilöt kohtaavat käyttäessään tietosuojaoikeuksiaan tai pienemmät organisaatiot GDPR-vaatimusten noudattamisessa.

Lopuksi GDPR-valvonnan haasteet kehittyvät jatkuvasti, ja uusia riskejä ja esteitä ilmaantuu säännöllisesti. GDPR on ollut käytössä tämän kirjallisuuskatsauksen tekohetkellä noin viisi vuotta ja siksi siitä tehty tutkimus on rajoittunutta.

Näistä rajoituksista huolimatta tämä kirjallisuuskatsaus tarjoaa yleiskatsauksen GDPR-valvonnan haasteisiin ja antaa suosituksia noudattamisen ja täytäntöönpanomekanismien parantamiseksi.

2 GDPR : N VALVOMISEN TEHOKKUUS

GDPR on rakennettu EU:n aiemman tietosuoja direktiivin ympärille ja tämän seurauksena yksi sen keskeisimmistä muutoksista on ollut tiukentaa tietosuojarikkomuksista annettavia rangaistuksia (Diker & Vanberg, 2021). GDPR:n alla sakkorangaistusten enimmäismäärää on korotettu huomattavasti (Wolff, Atallah, 2020). On kuitenkin huomioitava, että vaikka rangaistuksista on tehty ankarampia ei se tarkoita, että niitä jaetaan tehokkaasti rikkomusten tekijöille. GDPR:n valvominen onkin saanut osakseen kritiikkiä ja valvomis- ja täytäntöönpanotoimia pidetään laajalti hajanaisina ja monimutkaisina.

GDPR-valvonnan tehokkuus riippuu useista tekijöistä, kuten täytäntöönpanoviranomaisille osoitettujen resurssien määrästä, jäsenvaltioiden yhteistyöstä ja rekisterinpitäjien halukkuudesta noudattaa asetusta. Tässä luvussa tarkastellaan GDPR:n valvomisen nykytilaa sen tehokkuuden näkökulmasta. Erityisesti huomiota kiinnitetään valvomisen resurssitehokkuuteen, EU:n jäsenvaltioiden yhteistyökykyyn sekä rekisterinpitäjien yhteistyökykyyn.

2.1 GDPR lakina

Diker & Vanberg (2021) huomioivat, että GDPR on avain instrumentti informaatioyksityisyyden suojaamisessa. Lunsted (2018) puolestaan huomio, että GDPR on onnistunut vahvistamaan yksilöiden tietosuojaoikeuksia, kyseisiä oikeuksia loukkaaviin rekisterinpitäjiin ja käsittelijöihin verrattuna. On siis selkeää, että GDPR:stä on ollut hyötyä ja että se on tärkeä askel kohti parempaa ja yhtenäistä tietosuojaa EU-alueella. Sitä ei kuitenkaan tule pitää valmiina ratkaisuna toisin kuin monet ajattelivat GDPR:n alkuaikoina (Marelli, Lievrouw & Van Hoyweghen, 2020).

Diker & Vanberg (2021) mainitsevat, kuinka parhaatkaan yksityisyys lait kuten GDPR eivät voi yksinään kompensoida heikkoa kybersuojaa ja kehittyviä tietohyökkäyksiä. Myös Gentile & Lynskey (2022) mainitsevat kuinka GDPR:n

kaltaisten tietosuojan ja teknologiaan keskittyvien lakien tulisi olla jatkuvassa muutoksessa, jotta ne eivät vanhene. Tämä herättää myös kysymyksen siitä pitäisikö GDPR:ää ja muita sen kaltaisia teknologiaan ja tietosuojan kohdistuvia lakeja päivittää jatkuvasti. Lakien jatkuva muokkaaminen nostaisi esiin uusia ongelmia. On turvallista sanoa, että jatkuva lakien päivittämien vaatisi uusia toimintatapoja lakien muokkausten ja uusien lakien luomisen suhteen. Se myös vaatisi jatkuvasti resursseja, joka puolestaan voi tehdä siitä hankalaa toimijoille, joilla ei ole tarpeeksi pääomaa.

Jatkuva lakien päivitys ja muuttaminen voisi pahentaa monimutkaisuudesta koituvia ongelmia, sillä lakien jatkuva seuraaminen ja rekisterinpitäjän muutoksen läpikäyminen niiden pohjalta on resursseja vaativaa toimintaa ja monella toimijalla ei ole mahdollisuuksia toteuttaa tällaista muutosta. Tulevaisuudessa voitaisiin tutkia, miten realistinen ehdotus tietosuojalakien jatkuvassa muutoksen tilassa oleminen on. Lisäksi voitaisiin tutkia, mitä muutoksia vaadittaisiin, että kyseistä mallia voitaisiin toteuttaa.

Herääkin kysymys kuinka riittäviä lait ovat suojaamaan henkilöitä. Saqr (2022) mainitsee, kuinka yksityisyyslakien laaja uudistus on vaikuttanut kaikkiin julkisen ja yksityisen sektorin osa-alueisiin. Hän lisää, että tällä hetkellä on suuri ja kasvava kasa käsittelemättömiä GDPR ilmoituksia ja yksi syy kasvavalle viiveelle on itse GDPR-laki, jota asiantuntijoiden on vaikea soveltaa. On kuitenkin tärkeä huomioida, että GDPR tuo yksilöille myös huomattavia hyötyjä. Lundstedt (2018) huomioi, että GDPR vahvistaa rekisteröityjen oikeuksia huomattavasti ja antaa heille useampia oikeudellisia etenemistapoja tilanteissa, joissa heidän oikeuksiaan rikotaan. GDPR on siis tuonut myös hyötyjä rekisteröidyille.

GDPR kohtaa ongelmia myös jäsenvaltioiden erojen suhteen (katso kappale 2.3). Tämän vuoksi on ehdotettu, että EU maiden pitäisi harmonisoida GDPR:ää entisestään ja muut sen tyyppiset lait keskenään kansainvälisellä tasolla, mikäli tämän tyyppisiä lakeja halutaan soveltaa tehokkaasti. Lakien harmonisatiolla tarkoitetaan toimenpiteitä, joilla EU:n jäsenvaltiot tekevät muutoksia kansallisiin lakeihinsa muun muassa EU:n neuvoston direktiivien pohjalta (Law, 2022). Lakien harmonisaatio auttaa välttämään konflikteja ja pitämään kansainvälisen oikeusjärjestyksen toimivana (Ziegler, 2016).

On siis arvioitava pitääkö muuta lainsäädäntöä päivittää GDPR:n voimaan astumisen johdosta vai pitääkö GDPR:ää itsessään päivittää yhteensopivammaksi muiden lakien kanssa. On kuitenkin selvää, että EU:n tietosuojaviranomaisten on tehtävä toimia varmistaakseen GDPR:n yhteen sopivuus muiden lakien kanssa. Näin voidaan välttää lakien välisiä konflikteja sekä luoda yhtenäisen ja tehokkaampi tietosuoja lainsäädännöllisten keinojen osalta. Tulevaisuudessa voitaisiin myös tutkia sitä minkälaisia lainsäädännöllisiä muutoksia EU:n ja sen jäsenvaltioiden tulisi tehdä, jotta saataisiin luotua yhtenäisempi tietosuojakulttuuri EU-alueelle.

2.2 GDPR:n valvomisen resurssitehokkuus

Täytäntöönpanoviranomaisille osoitettujen resurssien taso on ratkaiseva tekijä tehokkaan GDPR-valvonnan varmistamisessa. Riittävä rahoitus, henkilöstö ja tekniset resurssit ovat tarpeen, jotta täytäntöönpanoviranomaiset voivat suorittaa täytäntöönpanotehtävänsä tehokkaasti, mukaan lukien valitusten tutkiminen, tarkastusten suorittaminen ja seuraamusten määrääminen.

Niin henkilöstön, rahoituksen kuin teknisten resurssien puute johtaa GDPR:n alentuneeseen pelotteeseen, jolloin rekisterinpitäjät voivat välttyä tiukoista täytäntöönpano toimista ja jopa olla noudattamatta GDPR:ää (Sivan-Sevilla, 2020). On siis viitteitä siitä, että GDPR:n tehokas toteuttaminen vaatii resurssien tehokasta jakamista. On tärkeää varmistaa valvomisen tehokkuus valvojaviranomaisten keskuudessa, mutta on myös tärkeää näyttää ulkopuolisille valvontaviranomaisten valmius pistää GDPR täytäntöön. Ulkopuolisten saama kuva valvontaviranomaisten tehokkuudesta on tärkeää sen takia, että se auttaa ylläpitämään GDPR:n vaatimaa pelotetta ja tällä tavoin saa rekisterinpitäjät seuraamaan GDPR:n asettamia vaatimuksia. Tulevaisuuden tutkimukset voisivatkin pyrkiä luomaan kehyksiä ja malleja niin valvontaviranomaisille, kuin yrityksillekin. Tehokkaiden mallien avulla GDPR:n eri osa-alueiden toteuttamisesta voitaisiin tehdä resurssitehokkaampaa, mikä parantaisi niin rekisterinpitäjien kuin EU:n jäsen maidenkin halukkuutta toteuttaa GDPR:n vaatimia tietosuojatoimenpiteitä

2.2.1 GDPR:n resurssitehokkuus viranomaisten näkökulmasta

Riittävä rahoitus on ratkaisevan tärkeää, jotta täytäntöönpanoviranomaiset voivat suorittaa tehtävänsä tehokkaasti. GDPR-valvontaviranomaiset tarvitsevat rahoitusta ylläpitääkseen ja parantaakseen teknistä infrastruktuuriaan, mukaan lukien IT-järjestelmät ja -ohjelmistot, suorittaakseen tutkimuksia ja auditointeja sekä tarjotakseen koulutusta ja koulutusta henkilöstölleen. Sivan-Sevilla (2020) huomioi kuinka riittämätön rahoitus voi johtaa viivästyksiin tutkimuksissa, riittämättömiin täytäntöönpanotoimiin ja alhaiseen vaatimustenmukaisuuden tasoon, mikä heikentää GDPR-valvonnan tehokkuutta. Hän lisää, että nykyinen kehitys viittaa siihen, että tietosuojaviranomaisilla ei ole tarpeeksi rahoitusta.

Riittävä henkilöstö on myös ratkaisevan tärkeää, jotta täytäntöönpanoviranomaiset voivat suorittaa täytäntöönpanotehtävänsä tehokkaasti. GDPR-valvontaviranomaiset vaativat ammattitaitoista ja kokenutta henkilökuntaa tutkimaan valituksia, suorittamaan tarkastuksia ja määräämään seuraamuksia. Henkilöstön voi kuitenkin johtaa viivästyksiin tutkimuksissa, riittämättömiin täytäntöönpanotoimiin ja heikkoon vaatimusten noudattamiseen. Tietosuojavalitusten käsitteleminen, tutkimusten käynnistäminen, tapausten päättäminen sekä sakkojen ja korjaavien toimenpiteiden määrääminen ovat resursseja vaativia toimia, mistä seuraa, että maat, joilla on enemmän resursseja pystyvät käsittelemään valituksia ja sakkoja nopeammin kuin maat, joilla kyseisiä resursseja on vähemmän (Barrett, 2020). Lisäksi henkilöstön suuri vaihtuvuus voi heikentää

täytäntöönpanotoimien jatkuvuutta ja tehokkuutta ja puutteellinen tai heikosti koulutettu henkilöstö heikentää GDPR:n asettaman pelotteen tehokkuutta (Sivan-Sevilla, 2020).

EU:n jäsenvaltioiden ja niiden sisällä toimivien valvontaviranomaisten resurssien epätasa-arvoinen jakautuminen johtaa eroavaisuuksiin GDPR:n valvontatoimissa. Tämä puolestaan vaikuttaa siihen, että jäsenvaltioiden linja ei ole yhtenäinen. Näin ollen on turvallista olettaa, että myös GDPR:n asettaman pelotteen vaikutus rekisterinpitäjille ja tietojenkäsittelijöille vähenee. Tulevaisuudessa voitaisiinkin tutkia, millaisia resursseja jäsenvaltiot ja niissä toimivat valvontaviranomaiset tarvitsisivat, jotta GDPR:n valvonnasta voitaisiin tehdä yhtenäisempi.

2.2.2 GDPR:n resurssitehokkuus rekisterinpitäjien näkökulmasta

GDPR:n resurssitehokkuutta ei myöskään koske pelkästään valvojia ja täytäntöönpano elimiä. Jokaisen yrityksen, joka toimii, tavoittaa tai on tavoitettavissa Euroopan kansalaisen kautta, on oltava GDPR-yhteensopiva (Saqr, 2022). Tämän seurauksena vaatimukset täyttävät rekisterinpitäjät joutuivat suorittamaan kalliita investointeja ja muuttamaan tietosuojakäytänteitään yhteensopiviksi GDPR:n kanssa

Tekniset resurssit kuten salaus, kulunvalvonta ja tietojen peittäminen, ovat tarpeen tietosuojaa varten GDPR:n mukaisesti. Nämä työkalut auttavat varmistamaan, että henkilötiedot on suojattu luvattomalta käytöltä, paljastamiselta tai muuttamiselta. Teknisten resurssien käyttö voi myös auttaa rekisterinpitäjiä noudattamaan GDPR:n tietosuojaperiaatteita, kuten tietojen minimointia ja tarkkuutta. Esimerkiksi digitaaliset kansanterveysalat kaikkialla EU:ssa ovat tehneet kalliita muutoksia noudattaakseen tätä uutta asetusta, joka edellyttää paljon tiukempaa potilaiden terveystietojen suojaa. Alojen taloudellinen ahdinko voi heijastaa valtavia kustannuksia, jotka aiheutuvat sopeutumisesta tähän uuteen asetukseen (Yuan, Boccon & Li, 2019). Tämä tosin viittaa siihen, että eri toimialoilla on ollut alusta asti yleinen halukkuus noudattaa asetusta, vaikka se johtaisi kalliisiin investointeihin. Kalliit investoinnit GDPR:n alkuvaiheissa voivat myös selittää erityisesti pienten ja keski suurten yritysten haluttomuutta seurata organisaationaalista muutosta, joka tekisi yrityksistä yhteensopivia GDPR:n kanssa. Tämä puolestaan selittäisi sitä miksi GDPR:n käyttöönotto on ollut hidasta joissain Pk-yrityksissä (Chhetri, Kurteva, Delong, Hilscher, Korte, & Fensel, 2022).

Mitä miellyttävämpi vaihtoehto GDPR:stä saadaan sitä todennäköisemmin rekisterinpitäjät noudattavat sitä. Siksi onkin tärkeää, että EU:n jäsenvaltiot ja tietosuojavirastot, kuuntelisivat rekisterinpitäjien huolia ja selvittäisivät, voidaanko niiden pohjalta tehdä muutoksia GDPR:ään. Tulevaisuuden tutkimus voisi myös selvittää, onko rekisterinpitäjiltä tullut tällaista palautetta ja miten realistista palautteen pohjalta olisi tehdä muutoksia.

2.3 Jäsenvaltioiden välisen yhteistyön tehokkuus

Jäsenvaltioiden yhteistyöhalu on ratkaisevan tärkeää GDPR:n tehokkaan täytäntöönpanon mahdollistamiseksi. GDPR-valvontaviranomaisten on tehtävä yhteistyötä keskenään tietojen vaihtamiseksi, täytäntöönpanotoimien koordinoimiseksi ja parhaiden käytäntöjen jakamiseksi. Jos jäsenvaltiot eivät kuitenkaan halua tehdä yhteistyötä, tämä voi johtaa eroihin täytäntöönpanomenetelmissä, epäjohdonmukaisiin täytäntöönpanotuloksiin ja tehottomuuteen. Siksi on välttämätöntä edistää ja kannustaa jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä GDPR:n tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi.

Tietojen ja parhaiden käytäntöjen jakaminen jäsenvaltioiden kesken on myös tärkeää GDPR:n tehokkaan täytäntöönpanon mahdollistamiseksi. Tietosuojaviranomaisten on jaettava tietoja rajat ylittävistä tapauksista, uusista uhista ja riskeistä sekä parhaista täytäntöönpanokäytännöistä. Tämä voi auttaa parantamaan täytäntöönpanotoimien tehokkuutta ja johdonmukaisuutta, parantaa tutkimusten ja seuraamusten laatua ja varmistaa yksilöiden yksityisyyden ja henkilötietojen paremman suojan.

On myös huomioitava, että GDPR:n alaisten maiden väliset erot GDPR:n täytäntöönpano toimissa viestivät siitä, että EU- alueelle ei olla onnistuttu luomaan yhteistä linjaa tietosuojalain suhteen. Jokainen maa voi käyttää omaa harkintaa valtaansa GDPR:n noudattamisessa ja sen seurauksena maiden lait GDPR:n osalta voivat olla ristiriitaisia (Christofidou, Lea, & Coorevits, 2021). Tämä puolestaan tekee GDPR:n noudattamisesta hankalaa erityisesti kansainvälisille yrityksille, joiden pitää ottaa GDPR huomioon eri tavoilla eri maissa.

Kansainvälistä yhteistyötä ja harmonisatiota lisäämällä voidaan tehostaa EU:n ja sen jäsenvaltioiden tietosuojaa ja samalla suojata EU:n kansalaisia ja muita GDPR:n alaisuudessa toimivia entiteettejä.

Gentile & Lynskey (2022) tunnistavat neljä ongelmaa GDPR:n kansainvälisessä valvonta systeemissä. Ensimmäinen ongelma on säädetyt yhdistetyt hallinnolliset menettelyt GDPR:ssä. Nämä johtavat epäselvyyksiin ja eroihin valvonnassa. Tämä paljastaa, että hallintoelinten autonomian ja samanaikainen pyrkimys universaaleihin toimintatapoihin EU: alueella aiheuttaa kitkaa kyseisten hallintoelinten ja EU:n tietosuojaviranomaisten välillä. Toinen ongelma on se, että GDPR ei tunnusta tasa-arvoa valtiosta riippumattomien toimijoiden osalta, kun se antaa liikaa vastuuta ja valtaa johtavalle valvontaviranomaiselle muiden valtiosta riippumattomien toimijoiden kustannuksella (Gentile & Lynskey, 2022). Nykyinen harmonisation puute GDPR:n soveltamisessa EU:n jäsenvaltioiden välillä nostaa esiin myös tasa-arvo ongelman. Gentile ja Lynskey (2022) osoittavat viitteitä siitä, että nykyinen GDPR:n harmonisation puute johtaa perustuslaillisiin haasteisiin kuten tasa-arvon puutteeseen. Kun EU:n eri jäsenvaltiolla on erilaisia täytäntöönpanomenetelmiä GDPR:n suhteen johtaa se epätasa-arvoiseen menettelyyn. Tästä seuraa se, että rekisterinpitäjät voivat pyrkiä toimimaan maissa, joissa GDPR:n käytäntöön pano ei ole tehokasta ja näin ollen kiertämään lakia. Tällaisessa tapauksessa EU:n komissio voisi käynnistää

rikkomusmenettelyn niitä jäsenvaltioita vastaan, joiden valtiosta riippumattomat toimijat toimivat tavalla, joka ei ole täysin GDPR:n mukainen, kun taas unionin tuomioistuin voisi tarkentaa oikeuskäytännössään vaatimuksiaan ja selvittää asiaa koskevia asianmukaisen menettelyn vaatimuksia (Gentile & Lenskey, 2022).

Kolmas ongelma on se, että järjestelmässä on ilmeisiä heikkouksia menettelyn oikeudenmukaisuuden näkökulmasta, joka merkitsee tärkeiden menettelyllisten oikeuksien rajoituksia, kuten rekisteröityjen oikeus tehokkaiisiin oikeussuojakeinoihin (Gentile & Lynskey, 2022). Neljäs ongelma on, EU:n tietosuojalain täytäntöönpanoa koskevissa kansallisissa lähestymistavoissa edelleen esiintyvät erot saavat aikaan säännön keskeisen periaatteen mahdollisia rikkomuksia, lakia ei siis sovelleta tasapuolisesti (Gentile & Lynskey, 2022).

Täytäntöönpanon lähestymistapojen yhdenmukaistaminen jäsenvaltioiden kesken on ratkaisevan tärkeää GDPR-asetuksen johdonmukaisen ja tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi. Vaikka GDPR tarjoaa yhteisen oikeudellisen kehysten tietosuojalle kaikkialla EU:ssa, asetuksen tulkinnassa ja soveltamisessa voi olla eroja jäsenvaltioiden välillä. Siksi on olennaisen tärkeää edistää täytäntöönpano toimien yhdenmukaistamista johdonmukaisen ja tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi kaikkialla EU:ssa. Tulevaisuudessa voitaisiinkin tutkia, minkälaisilla keinoilla niin Euroopan kuin koko maailman tietosuojauksesta saataisiin yhtenäisempi. EU:n näkökulmasta olisi tärkeää selvittää minkälaisilla keinoilla se voisi luoda yhdessä jäsenmaiden kanssa yhtenäisen tietosuojakulttuurin koko EU-alueelle.

2.3.1 Valvomisen erot eri maissa

GDPR:n valvomisessa on maakohtaisesti huomattavia eroja. Tämä johtuu siitä, että EU on direktiivissään jättänyt GDPR:n tulkitsemisen laajalti maiden oman harkinnan varaan. EU:n jäsenvaltioilla on valtaa EU:n lainsäädännön täytäntöönpanosta, tällä varmistetaan, että GDPR on yhteensopiva kansallisella tasolla muiden tietosuojasääntöjen ja mekanismien kanssa (Christofidou, Lea & Coorevits, 2021). Jäsenvaltioiden erot täytäntöönpanovallan käytössä ovat johtaneet huomattaviin eroavaisuuksiin GDPR:n soveltamisessa, sekä säännöksen valvomisessa.

Sivan-Sevilla (2020) on havainnollistanut eroavaisuuksia eri EU:n jäsenvaltioiden GDPR käytänteiden osalta. On selkeää, että jokaisella maalla on omanlaisensa lähestymistapa GDPR:n täytäntöönpanoon. Maiden väliset erot vahvistavat havaintoa, että EU maiden väliltä puuttuu yhteinen linja tietosuoja asetusten kohdalla.

EU:n jäsenvaltioiden GDPR:n alaiset täytäntöönpanokäytännöt vaihtelevat niiden oikeudellisten, kulttuuristen ja institutionaalisten tekijöiden osalta, ja ne vaikuttavat GDPR:n tietosuojan tehokkuuteen, tehokkuuteen ja oikeudenmukaisuuteen (Gentile & Lynskey, 2022)

Erot EU:n jäsenvaltioiden oikeudellisissa perinteissä ja menettelyissä voivat vaikuttaa GDPR:n määräysten tulkintaan ja soveltamiseen sekä osapuolten

käytettävissä olevaan oikeudelliseen valvontaan ja muutoksenhakuun. Joissakin maissa, kuten Irlannissa, on yleinen oikeusjärjestelmä, joka perustuu oikeudellisiin ennakkotapauksiin ja oikeuskäytäntöön, kun taas toisissa, kuten Saksassa, on siviilioikeusjärjestelmä, joka perustuu asetuksiin ja säädöksiin (European e-justice portal, 2023). Oikeusjärjestelmien erot voivat vaikuttaa tietosuojan täytäntöönpanon joustavuuteen, ennustettavuuteen ja avoimuuteen.

EU-maiden kulttuuristen ja sosiaalisten tekijöiden erot voivat vaikuttaa kansalaisten ja rekisterinpitäjien asenteisiin ja käyttäytymiseen tietosuojaan kohtaan sekä luottamukseen ja yhteistyöhön tietosuojaviranomaisten kanssa. Joissakin maissa on vahvat perinteet yksityisyyden ja tietosuojan alalla sekä korkea tietoisuus ja osallistuminen tietosuojakäytäntöihin. Toisten tietoisuuden ja osallistumisen taso on heikompi ja skeptisempi tai vastustuskykyisempi tietosuojatoimenpiteitä kohtaan.

Tietosuojaviranomaisten resurssien erot voivat vaikuttaa niiden kykyyn ja halukkuuteen panna GDPR täytäntöön tehokkaasti ja johdonmukaisesti. Joissakin maissa, kuten Saksassa ja Ranskassa, on hyvin rahoitettuja ja miehitettyjä tietosuojaviranomaisia, joilla on suuri autonomia ja asiantuntemus (Barrett, 2020). Toisilla, erityisesti Itä-Euroopassa, tietosuojaviranomaisilla on aliresurssit ja -henkilöstö, joilla on vaikeuksia käsitellä tietosuojatapausten määrää ja monimutkaisuutta. Resurssien erot heijastavat myös EU:n jäsenvaltioiden poliittisten ja taloudellisten etujen eroja, jotka puolestaan vaikuttavat tietosuojaviranomaisten ja rekisterinpitäjien prioriteetteihin. Tulevaisuudessa voitaisiinkin tutkia, miten voimakkaasti nämä erot vaikuttavat GDPR:n täytäntöönpanon yhdenmukaisuuteen ja millaisilla keinoilla resurssien ja henkilöstön epätasa-arvoa voitaisiin vähentää. Olisiko esimerkiksi mahdollista luoda jäsenvaltioiden rajat ylittäviä tietosuojan valvontavirastoja, jotka voisivat tarpeen mukaan jakaa resursseja tarpeen mukaan niitä tarvitseville.

2.3.2 Rangaistukset ja niiden erot erimaissa

GDPR:n sakot ovat keskeinen osa sen täytäntöönpanojärjestelmää, koska niillä pyritään estämään noudattamatta jättäminen, korvaamaan haittoja ja menetyksiä sekä edistämään vastuullisuutta ja vastuuta tietosuojasta. Niiden tehokkuus näiden tavoitteiden saavuttamisessa voi kuitenkin riippua useista tekijöistä, jotka vaikuttavat niiden ankaruuteen, johdonmukaisuuteen ja oikeasuhteisuuteen sekä rekisterinpitäjien halukkuuteen ja kykyyn noudattaa vaatimuksia ja maksaa.

GDPR:ää rikkovat luonnolliset tai lailliset henkilöt ja rekisterinpitäjät voivat saada sakkorangaistuksia, mutta voivat myös rikkeiden tapahtuessa tehdä toimia, jotka vähentävät kyseistä sakkorangaistusta (Simant & Saroj, 2022). Sakkorangaistukset ja niiden aiheuttama pelote onkin GDPR:n toimeenpanon keskiössä. EU:n eri jäsenmaat ovat suhtautuneet GDPR:n valvontaan eri tavoin. Tämän seurauksena GDPR:n rikkomisesta aiheutuneet sanktiot myös poikkeavat toisistaan. Useimmat maat ovat tarkoituksellisesti ottaneet varovaisen lähestymistavan, perien suhteellisen vähän sakkoja ja jopa niitä periessään pitäneet

rangaistussummat suhteellisen pieninä, usein ei sen isompina kuin ennen GDPR:ää (Wolff, Atallah, 2021). Tämä viestii siitä, että GDPR:n asettamia mahdollisuuksia ei ole hyödynnetty sen alkuaikoina. Barret (2020) mainitsee kuitenkin, että tiedot GDPR:n ensimmäisen täytäntöönpanovuoden ajalta tukevat päätelmää, että tietosuojaviranomaiset ovat noudattaneet EU:n asettamia suuntaviivoja sakkojen arvioinnissa ja perimisessä.

Sakkojen ankaruus voi vaikuttaa niiden pelotevaikutukseen ja käsitykseen niiden oikeudenmukaisuudesta ja oikeasuhteisuudesta. Sivan-Sevilla (2022) mainitsee, kuinka lähes puolet tutkituista virastoista omaksuu korkean pelotteen strategian. Muutamalla poikkeavalla ja kahdella muulla pienen pelotestategian klusterilla syntyy selvästi kansallisia eroja. Hän lisää, että jää nähtäväksi, vähenekö tällainen ero ajan myötä.

GDPR:ssä säädetään vakavimmista rikkomuksista kaksitasoisia sakkoja, joiden enimmäismäärä on enintään 4 % yrityksen maailmanlaajuisesta vuositulosta tai 20 miljoonaa euroa sen mukaan, kumpi on suurempi (EUR-LEX, 2023). Todelliset sakot voivat kuitenkin vaihdella rikkomisen luonteen, laajuuden ja keston sekä lieventävien ja raskauttavien tekijöiden mukaan. Sakkojen ankaruus voi riippua myös rekisterinpitäjien koosta, toimialasta ja maineesta sekä kyseisten henkilötietojen luonteesta ja arkaluonteisuudesta (Voigt, Paul, von dem Busche, 2017).

Sakkojen johdonmukaisuus: Sakkojen johdonmukaisuus eri tapauksissa ja eri maissa voi vaikuttaa niiden havaittuun legitimiin ja ennustettavuuteen. GDPR:n tavoitteena on edistää sakkojen ja täytäntöönpanon yhdenmukaistamista kaikkialla EU:ssa, mutta kansallisten tietosuojaviranomaisten käytännöissä ja standardeissa sekä oikeudellisissa tarkastelu- ja valitusprosesseissa voi olla eroja. Sakkojen johdonmukaisuus voi riippua myös sakkojen ja seuraamusten ohjeiden, parhaiden käytäntöjen ja vertailuarvojen saatavuudesta ja käytöstä.

Sakkojen tehokkuus voi riippua myös rekisterinpitäjien halukkuudesta ja kyvystä noudattaa GDPR:n vaatimuksia sekä kyvystä maksaa määrätyt sakot. Jotkut rekisterinpitäjät saattavat asettaa kustannusleikkauksia, innovaatioita tai kasvua etusijalle tietosuojan sijaan, tai niiltä saattaa puuttua tarvittavia resursseja tai asiantuntemusta GDPR:n teknisten ja organisatoristen toimenpiteiden toteuttamiseen. Muut voivat riitauttaa sakot tai viivästyttää niiden maksamista tai julistaa konkurssiin tai vetäytyä markkinoilta sakkojen välttämiseksi.

Suurin osa GDPR:ään liittyvistä sakoista oli artiklojen 5, 6, 32 ja 15 rikkomisesta ja näistä ylivoimaisesti eniten sakkorangaistuksissa lainattiin artiklaa 5, joka keskittyy henkilötietojen käsittelyn periaatteisiin. Barret (2020) kuitenkin huomii, kuinka ensimmäisenä GDPR:n täytäntöönpanovuonna sakot olivat yleensä varovaisia, eivätkä ne saavuttaneet enimmäisrajaa. Myös Wolff ja Atallah (2020) ovat tehneet vastaavan havainnon sanoen, että on maita, jotka eivät ole vielä antaneet GDPR:n mukaisia sakkoja, vaan ne haluavat käyttää enemmän aikaa poh-tiakseen parasta toimintatapaa ja tehokkainta strategiaa asetuksen täytäntöönpanoa varten. Saqr (2022) mainitsee, kuinka yksityisyytlakien laaja uudistus on vaikuttanut kaikkiin julkisen ja yksityisen sektorin osa-alueisiin. Hän lisää, että on noussut esiin laaja valikoima haasteita, sekaannuksia ja epävarmuustekijöitä on

noussut esiin laajalle ulottuvien säännösten vuoksi ja tästä johtuvat hämmennykset tekevät viranomaisten työstä haastavampaa.

On kuitenkin joitain maita, jotka ovat hyödyntäneet GDPR:n tuomia mahdollisuuksia ja määränneet lisää sakkoja sekä panneet täytäntöön useita GDPR:n tietosuojasäännöksiä, jotka liittyvät käyttäjän suostumukseen, avoimuuteen ja tietojen minimoimiseen eri tietojenkäsittelijöille ja rekisterinpitäjille kohdistetuilla sakoilla (Wolff, Atallah, 2021). On myös maita, jotka eivät ole hyödyntäneet korotettuja sakkojen enimmäismääriä, sekä maita, jotka eivät ole vielä antaneet GDPR:n mukaisia sakkoja. Wolff & Atallah (2021) mainitsevat myös, kuinka tutkimuksen tekohetkellä vain puolet GDPR:n 42 artiklasta, jotka voivat johtaa sakkoihin, on toistaiseksi hyödynnetty, julkisissa täytäntöönpanotoimissa. Ja suurin osa sakoista rajoittuu viiden artiklan rikkomiseen. Tämä saattaa joissain tapauksissa heijastaa tietoturvaviranomaisten prioriteetteja tapahtumien tutkinnassa, mutta se voi myös kuvastaa, mitkä tämäntyyppisistä rikkomuksista on helpoin havaita ja tutkia (Wolff, Atallah, 2021). Julkisia sakkoja ei esimerkiksi ole vielä määrätty ulkomaille tapahtuvasta tiedonsiirrosta tai yhteiskäsittelystä, ehkä osittain siksi, että nämä ovat usein vaativampia prosesseja, joiden paljastamiseen tarvitaan enemmän aikaa. Tämä viestii siitä, että hankaluus tulkita GDPR:ää on yksi rajoittava tekijä joka, johtaa GDPR:n heikentyneeseen täytäntöönpanoon, erityisesti rikkomusten rangaistusten osalta.

On kuitenkin myös merkkejä siitä, että GDPR:n valvonta tehostuu tulevaisuudessa. Barret (2020) mainitsee, että vaikka vain 15 EU:n jäsenvaltiota määräsi sakkoja ensimmäisen vuoden aikana, tietosuojaviranomaisten budjettien ja henkilöstön kasvu viittaa siihen, että monet jäsenvaltiot ovat aktiivisia tulevina vuosina.

Tulevaisuuden tutkimuksissa voitaisiin pyrkiä selvittämään pitääkö tämä trendi edelleen paikkansa ja onko GDPR:n valvonta tehostunut. Tutkimuksissa voitaisiin myös selvittää, onko EU:n jäsenvaltioiden antamien sakkorangaistusten väliset erot muuttuneet.

2.4 Rekisterinpitäjien yhteistyökyky

Useat tekijät vaikuttavat rekisterinpitäjien halukkuuteen noudattaa GDPR:ää, mukaan lukien noudattamisen edut, noudattamatta jättämisestä aiheutuvat kustannukset, sääntelyn tuntemus ja ymmärtäminen sekä rekisterinpitäjien kulttuuriset ja organisatoriset tekijät.

GDPR:n noudattamisen edut voivat olla merkittävä motivaattori yrityksille noudattamaan asetusta. GDPR:n noudattaminen voi auttaa rakentamaan asiakkaiden luottamusta, välttämään mainevaurioita sekä parantamaan tietoturvaa ja yksityisyyttä. Magini, Tal & Moldovan (2020) mukaan ei kuitenkaan ole viitteitä siitä, että GDPR lisää yksilöiden luottamusta rekisterinpitäjiin. Tämä voi viestiä syvemmistä ongelmista rekisterinpitäjien ja yksilöiden välillä. GDPR:ää

noudattavat rekisterinpitäjät voivat myös välttää kalliit sakot ja rangaistukset ja vähentää juridisten vastuiden riskiä.

GDPR-asetuksen noudattamatta jättämisestä aiheutuvat kustannukset voivat myös motivoida yrityksiä noudattamaan asetusta. GDPR-asetuksen noudattamatta jättäminen voi johtaa kalliisiin sakkoihin ja rangaistuksiin, mainevaurioihin ja laillisiin vastuisiin (Saqr, 2022). Säännösten noudattamatta jättämisestä aiheutuvat kustannukset voivat olla merkittäviä erityisesti Pk-yrityksille, joilla saattaa olla vaikeuksia sietää näitä kustannuksia (Chhetri ym., 2022).

GDPR:n tietoisuuden ja ymmärtämisen taso voi myös vaikuttaa rekisterinpitäjien halukkuuteen noudattaa asetusta (katso kappale 3.1). Rekisterinpitäjät, jotka ovat tietoisia GDPR:stä ja ymmärtävät sen vaatimukset, noudattavat todennäköisemmin asetusta. Siksi GDPR:n tietoisuuden ja ymmärtämisen edistäminen on välttämätöntä noudattamisen edistämiseksi.

Rekisterinpitäjien yhteistyöhalukkuudesta ei ole nykyisillään paljoa tutkimusta. Tulevaisuuden tutkimus voisi selvittää Rekisterinpitäjien halukkuutta seurata GDPR:ää ja millaisilla keinoilla tätä halukkuutta voitaisiin nostaa.

3 GDPR:N VALVOMISEN HAASTEET

GDPR:n valvominen ja täytäntöönpano on osoittautunut monimutkaiseksi ja haastavaksi prosessiksi, jonka tehokkaan toteutuksen tiellä on lukuisia esteitä. Tässä luvussa käymme läpi GDPR:n täytäntöönpanoon liittyviä lukuisia haasteita, jotka vaihtelevat sääntelyn monimutkaisuudesta ja sääntelyvirastojen rajallisista resursseista teknologisiin haasteisiin, tietosuojauksen globaaliin luonteeseen ja muuttuvaan geopoliittiseen ympäristöön. Näiden haasteiden ymmärtäminen on välttämätöntä tehokkaiden strategioiden ja ratkaisujen kehittämiseksi yksilöiden tietosuojan ja yksityisyyden suojan varmistamiseksi.

3.1 GDPR:n monimutkaisuus ja epäselkeys

Yksi tekijä, joka vaikuttaa GDPR:n tehokkuuteen on sen epäselkeys. GDPR onkin saanut osakseen kritiikkiä sen käyttämien epäselvien termien takia. GDPR sisältää epämääräisiä tai vaikeasti tulkittavia lausekkeita, kuten "tarpeeton viivästys", "suhteeton vaiva" tai "oikeusriski". Säännöt olivat kuitenkin tiukasti muotoiltuja, ja rekisterinpitäjät ottivat vapauden tulkita tällaisia määräyksiä. GDPR on osoittautunut vaikeaksi tulkita jopa huippuluokan asiantuntijoiden toimesta (Saqr, 2022). On siis useita termejä, jotka ovat eri toimijoille epäselviä ja tulkinnan varaisia. Christofidou, Lea & Coorevits (2021) mainitsevat ongelmalliseksi termiksi myös termin "suostumus". He mainitsevat kuinka sen käyttö laillisenä perustana arkaluontoisen terveystietojen uudelleenkäytössä on haasteellista ja jopa epäkäytännöllistä. Tämä viestii siitä, että GDPR sisältää paljon termejä ja konsepteja, jotka ovat epäselviä niin alan ammattilaisille kuin EU:n kansalaisille. Tällaiset epäselvyydet tekevät GDPR:n noudattamisesta hankalampaa niin sen valvonnan kuin noudattamisen osalta.

Diker & Vanberg (2021) tekee samanlaisen huomion, kun he mainitsevat, että tiettyjen termien ja määräysten käyttöä GDPR:ssä on tarkasteltava uudelleen teknologisen kehityksen vuoksi, jotta säännökset eivät vanhennu. Vaikeasti tulkittavat termit ja konseptit voivat myös selittää sitä miksi useat GDPR:ää

soveltavat EU:n jäsenvaltiot ovat ottaneet varovaisen lähestymistavan GDPR:ää rikkovien osapuolten kohdalla. Yksi GDPR:n tehokkuutta parantava tekijä voisi siis olla GDPR:n termistön uudistaminen niin että se on vähemmän tulkinnan varaista. Selkeämpi termistö ja konseptit auttaisivat viranomaisia toteuttamaan täytäntöönpano valtaansa paremmin. Se myös auttaisi yrityksiä seuraamaan heille asetettuja velvollisuuksia ja näin ollen vähentäisi inhimillisistä virheistä johtuvia rikkomuksia.

Nykyisillään GDPR:n implementointi ja rekisterinpitäjien toimintatapojen yhteensovittaminen GDPR:ään on resursseja vievää toimintaa. Chhetri, Kurteva, Delong, Hilscher, Korte, & Fensel (2022) mainitseva, kuinka pienillä keskisuurilla yrityksillä ei usein ole resursseja implementoida omia GDPR yhteensopivuuksia menetelmiä. Tämä on selkeä ongelma, joka vaikuttaa suoraan GDPR:n seuraamiseen. Jos GDPR:stä saadaan vähemmän monimutkainen, voidaan näin auttaa Pk-yrityksiä seuraamaan GDPR ohjeistusta ja näin ollen siitä saadaan miellyttävämpi ja realistisempi mahdollisuus kyseisille toimijoille.

Rekisterinpitäjät ja viranomaiset eivät kuitenkaan ole ainoita toimijoita, jotka hyötyisivät selkeämmästä termistöstä. Myös GDPR:n alaiset rekisteröidyt ja data kohteet hyötyisivät selkeämmästä termistöstä. Diker & Vanberg (2021) mukaan GDPR:n asettamista oikeuksista pitää levittää enemmän tietoisuutta erityisesti rekisteröityjen ja rekisterinpitäjien osalta. He lisäävät, että Euroopan tietosuojaneuvosto on antanutkin tällaista ohjausta selventääkseen GDPR:n epäselviä kohtia kyseisille tahoille. He kuitenkin huomioivat myös, että EU:n jäsenvaltioiden tulisi ottaa aktiivisia askelia, jotta kansalaiset ja datan prosessoijat tietäisivät GDPR:n asettamien oikeuksien ja rajoitusten sisällön. GDPR:n voimaan astumisen jälkeisten oikeuskäytäntöjen puute viestii siitä, että oikeuksiin liittyvä edelleen epäselvyyksiä (Diker & Vanberg, 2021).

Jos rekisteröidyt ja rekisterinpitäjät ymmärtävät paremmin oikeutensa ja velvollisuutensa GDPR:n alla auttavat ne huomattavasti säädöksen noudattamisessa. Parempi ymmärrys molemmilta puolilta säästää myös viranomaisten ja rekisterinpitäjien resursseja, sillä kun rekisteröidyt ja rekisterinpitäjät ymmärtävät oikeutensa ja velvollisuutensa paremmin tulee molempien osapuolten osalta vähemmän virheitä ja väärinkäsityksiä. Näin vältetään turhia selvityksiä, joiden läpikäyminen on usein aikaa ja resursseja vievää toimintaa. On myös turvallista olettaa, että kaikkien osapuolten välinen parempi ymmärrys vähentäisi niille koituvaa rasitusta.

Vaikeuksia GDPR:n tulkinnassa, soveltamisessa ja täytäntöönpanossa ei pidä pitää perusteena GDPR:n epäonnistuneen julistamiselle, vaan pikemminkin mahdollisuutena korjata, joka tekee GDPR:stä tai sen päivitetystä versiosta tehokkaamman (Saqr, 2022). Euroopan tietosuojaviranomaisten ja lainsäätäjien tulee palata GDPR:n pariin ja päivittää, sitä erityisesti siinä käytettyjen termien ja kielen osalta niin, että lain seuraaminen on selkeämpää jäsenvaltioille, rekisterinpitäjille kuin EU:n kansalaisille.

3.2 Geopoliittiset haasteet

Kun GDPR astui voimaan se ei vaatinut muutosta pelkästään EU:n sisällä vaan myös sen ulkopuolella. GDPR:n täytäntöönpano ei ole tapahtunut tyhjiössä, sillä monet geopoliittiset tekijät ovat muokanneet sen kehitystä ja vaikutusta. Yksi GDPR:n avaintekijöistä oli EU:n halu vahvistaa sääntelyvaltaansa digitaalisella alalla niin omien rajojen sisällä kuin sen ulkopuolellakin luomalla yhtenäisen ja kattava tietosuojakehys, joka toimisi tulevaisuuden standardina globaalissa mittakaavassa niin valtioille kuin niiden sisäisille ja kansainvälisille toimijoillekin. (Marelli, Lievevrouw & Hoyweghen, 2020). On myös selkeää, että GDPR on osittain onnistunut tässä tavoitteessaan. Useat maat ovat käyttäneet GDPR mallina omalle tietosuojalaille (Saqr, 2022).

GDPR:n täytäntöönpano on kuitenkin kohdannut myös geopoliittisia haasteita, sillä EU pyrkii tasapainottamaan taloudelliset intressinsä ja kansainväliset suhteensa kolmansien maiden kanssa tarpeeseen varmistaa kansalaistensa tietosuoja ja yksityisyys. Esimerkiksi EU:n ja USA:n välille on ajoittain syntynyt poliittisia jännitteitä, kun USA on vaatinut turvallisuus syihin vedoten tietoja maahan saapuvista kansalaisista (Ryngaert, Taylor, 2020). GDPR kohtaa siis useita geopoliittisia haasteita, jotka vaikuttavat sen valvonnan tehokkuuteen

GDPR heijastaa EU:n oikeudellisia ja kulttuurisia perinteitä, jotka voivat poiketa merkittävästi muiden maiden ja alueiden perinteistä. Esimerkiksi EU omaksuu enemmän oikeuksiin perustuvan lähestymistavan tietosuojaan, kun taas muut maat voivat asettaa turvallisuus-, lainvalvonta- tai taloudelliset edut etusijalle yksityisyyden edelle. Nämä erot voivat johtaa ristiriitaan tai erilaisiin tulkintoihin GDPR:n määräyksistä ja periaatteista erityisesti rajat ylittävässä tiedonsiirrossa tai riita-asioissa.

GDPR:n täytäntöönpano saattaa olla ristiriidassa eri maiden ja alueiden poliittisten ja taloudellisten etujen kanssa, erityisesti niiden, joilla on strategisia tai kilpailullisia etuja tietotaloudessa. Jotkin maat voivat esimerkiksi käyttää tietojen lokalisointi- tai suvereniteettitoimenpiteitä suojellakseen kansallisia etujaan, mikä voi olla ristiriidassa GDPR:n tiedon vapaata liikkuvuutta ja syrjimättömyyttä koskevien periaatteiden kanssa (Ryngaert, Taylor, 2020). Vastaavasti jotkin rekisterinpitäjät tai toimialat voivat vastustaa GDPR:n vaatimuksia väittäen, että ne rasittavat kohtuuttomasti toimintaansa tai kilpailukykyään.

On myös turvallista olettaa, että Ukrainan sodalla ja sen johdosta erityisesti Euroopan suhteen muuttuneella geopoliittisella maisemalla on vahvat vaikutukset niin Euroopan kuin maailmanlaajuisenkin tietosuojan sekä sitä säätelevien lakien tehokkuuteen. Tilanteen tuoreuden johdosta aiheesta ei kuitenkaan ole vielä tutkimuksia. Tulevaisuuden tutkimukset voisivatkin pyrkiä selvittämään, millä tavoin Euroopan muuttunut geopoliittinen maisema vaikuttaa GDPR:ään ja muihin tietosuojalakeihin. Tutkimuksen puutteesta huolimatta on kuitenkin turvallista olettaa, että Ukrainan sodan alkamisen jälkeinen maisema riskialttiimpi kansainvälisille tietosuojajyökkäyksille ja näin ollen sillä on vaikutusta myös GDPR:ään ja muihin eurooppalaisen tietosuojan osa-alueisiin. Lisäksi GDPR:n

ekstraterritoriaalinen ulottuvuus, joka koskee kaikkia EU:n asukkaiden henkilötietoja käsitteleviä yrityksiä, on herättänyt huolta muiden maiden rekisterinpitäjien ja hallitusten keskuudessa, mikä on johtanut vaatimukseen maailmanlaajuisen tiedonhallinnan yhdenmukaistamisesta ja yhteistyöstä.

GDPR:n maailmanlaajuisen lainkäyttövaltavaatimuksen vaikutusta rajoittaa sen luontainen täytäntöönpanon vaikeus, sillä uusi toimivallan vahvistaminen rekisterinpitäjiin ja käsittelijöihin, joilla ei ole minkäänlaista yhteyttä EU:n alueeseen, haittaa suuresti täytäntöönpanoa (Greze, 2019). GDPR:llä on siis luonnostaan jo suuria haasteita ylitettävänä. Jotta GDPR:ää voitaisiin tehokkaasti pittää täytäntöön EU:n ulkopuolella, vaatii tämä huomattavan määrän kansainvälistä yhteistyötä. Ulkomaiset tuomioistuimet eivät voi, tai parhaimmillaankaan, ovat haluttomia panemaan täytäntöön ulkomaisia julkisia lakeja joko suoraan tai välillisesti, ja sama koskee ulkomaisia yksityisiä tuomioita, joissa toimivallan perusteet ovat hyvin kyseenalaisia. Siksi GDPR:n ekstraterritoriaalinen täytäntöönpano vaikuttaa enemmän illuusiolta kuin todellisuudesta (Greze, 2019). Kansainvälisen yhteistyön lisäksi myös paikallisia vaihtoehtoja olisi vahvistettava, kunnes kansainvälinen täytäntöönpano GDPR:n osalta on saavutettu tai on kehitetty jokin toinen ratkaisu (Greze, 2019).

3.3 Uuden teknologian tuomat haasteet

Yksi selkeimmistä tulevaisuuden haasteista GDPR:lle on uudet teknologiat.

Uusien teknologioiden nopea kehitys on asettanut uusia ja monimutkaisia haasteita GDPR:lle, koska ne mahdollistavat valtaviin henkilötietojen keräämisen, käsittelyn ja jakamisen tavoilla, joita aiemmin oli mahdotonta tai vaikeasti säädeltävä. Esimerkiksi tekoälyalgoritmien käyttö automatisoidussa päätöksenteossa voi johtaa syrjiviin tai puolueellisiin lopputuloksiin, kun taas esineiden Internetiin yhdistettyjen älylaitteiden yleistymisen voi luoda uusia haavoittuvuuksia ja riskejä tietoturvalle.

Vastauksena näihin haasteisiin ja mahdollisuuksiin GDPR on pyrkinyt omaksumaan joustavan ja mukautuvan lähestymistavan tietosuojan ja yksityisyyteen, ja tunnustaa, että uusia teknologioita ja niiden vaikutuksia tiedonhallintaan on jatkuvasti seurattava ja arvioitava. Tähän on sisältynyt uusien tilivelvollisuutta ja noudattamista koskevien mekanismien luominen, kuten tietosuojavaikeutusten arvioinnit, sekä sisäänrakennetun yksityisyyden ja oletusperiaatteiden edistäminen, jotka sisällyttävät tietosuojan uusien teknologioiden suunnitteluun ja kehittämiseen.

3.3.1 Tekoäly

Erityisesti tekoäly tulee tuomaan uusia haasteita niin GDPR:lle kuin muullekin tietosuojan lainsäädännölle niin Euroopassa kuin maailman laajuisestikin.

Ufert (2020) mainitsee tekoälystä ja GDPR:stä, kuinka EU:n lainsäätäjät ovat huomioineet tekoälyn uhan kieltämällä täysin itsenäisen tekoälyn käyttämisen henkilötietojen prosessoinnissa. GDPR siis määrää, että tekoälyä valvomassa on oltava ihminen silloin kun tekoäly käsittelee rekisteröityjen dataa. GDPR onkin tällä hetkellä yksi ainoista lainsäädännöistä EU-alueella, joka pyrkii ohjaamaan ja rajoittamaan tekoälyn kehitystä. Tämä on yksi GDPR:n vahvuuksista verrattuna muuhun tietosuojalainsäädäntöön. GDPR on kuitenkin saanut osakseen kritiikkiä näiden tekoälyä rajoittavien tekijöiden johdosta. Tupay, Ebers, Juksaar & Kohv (2021) mainitsevat, kuinka GDPR:n epäselvän kielenkäytön ja laajuuden vuoksi tekoälyn kehitys EU-alueella on vaarassa hidastua muihin maihin verrattuna. He lisäävät, että maat, joiden lainsäädäntö on ystävällisempi uusille teknologioille kannustavat alueellaan nopeampaan innovaatioon. On siis olemassa riski, että liikaa tekoälyä rajoittava lainsäädäntö saattaa hidastaa EU-alueella tapahtuvia innovaatioita ja tämän seurauksena EU:n ulkopuoliset maat hyötyvät.

Tulevaisuuden tutkimus voisi tarkastella, rajoittaako GDPR uusien teknologioiden kehitystä EU-alueella ja millä tavoin innovaatioita voitaisiin edistää samalla pitäen kiinni tehokkaasta tietosuojauksesta. Lisäksi tulevaisuudessa tutkimukset voisivat tarkastella olisiko tekoälyn kaltaisesta teknologiasta hyötyä GDPR:n valvomisessa ja minkälaisin keinoin, sitä voitaisiin hyödyntää datan suojauksessa.

Vaikka tekoälyn käyttö GDPR:n täytäntöönpanossa voi tarjota mahdollisia etuja, se sisältää myös merkittäviä vaaroja ja riskejä, jotka voivat heikentää täytäntöönpanon oikeudenmukaisuutta ja tehokkuutta. Tekoölyyn liittyvät tärkeimmät huolenaiheet ovat sen lisääntynyt havainnointikyky, suurien tietokokonaisuuksien anonymisoinnin poisto, läpinäkymätön päätöksenteko ja syrjivien tulosten tuottaminen (Ufert, 2020). Tekoäly algoritminen ennako-oletukset, tietosuojan loukkaukset, inhimillisen valvonnan ja vastuuvollisuuden väheneminen sekä oikeudelliset ja eettiset haasteet ovat keskeisiä huolenaiheita, joihin on puututtava, jotta voidaan varmistaa, että tekoölyyn perustuva GDPR-valvonta on oikeudenmukaista ja tehokasta. GDPR käsittelee lainsäädännöllisin keinoin joitain näistä ongelmista, mutta tietosuojaviranomaisten olisi hyvä arvioida mahdollisten päivitysten tarvetta tekoälyn osalta.

3.3.2 IoT ja suunniteltu yksityisyys

Esineiden Internet (*IoT*) tarkoittaa järjestelmiä, jotka perustuvat teknisten laitteiden suorittamaan automaattiseen tiedonsiirtoon, sekä etäseurantaan ja ohjaukseen internetin välityksellä. Esineiden internetin laajeneminen on herättänyt huolta siitä, miten yksilöiden tietosuojaa voidaan varmistaa tilanteissa, joissa laitteet keräävät automaattisesti tietoa käyttäjistään ja ovat suoraan yhteydessä internetiin. Tietosuojaa esineiden internetissä on edelleen iso huolenaihe viranomaisille (Barati, Rana, Petri, 2020). GDPR:ssä tällaiset tilanteet on huomioitu esittämällä suunnitellun yksityisyyden konsepti. Suunniteltu yksityisyys sisältyy GDPR:n artiklaan 25 ja se on yksi GDPR:n tärkeistä hyödyistä (Diker & Vanberg, 2021). Euroopan Komissio (2023) mukaan suunniteltu yksityisyys tarkoittaa

tietosuojan toteuttamista teknologian suunnittelun keinoin esimerkkinä Euroopan Komissio mainitsee automaattisen viestien salauksen.

Suunniteltu yksityisyys on siis yksi tärkeä askel, jolla GDPR pyrkii varmistamaan datan suojauksen esineiden internetin yleistyessä. Tulevaisuudessa voitaisiin tutkia millaisin keinoin esineiden internet huomio suunnitellun yksityisyyden periaatteita ja onko tällä vaikutuksia teknologiseen kehitykseen EU-alueella.

4 YHTEENVETO

Tässä kirjallisuuskatsauksessa pyrittiin vastaamaan kahteen kysymykseen: Millaisia keinoja on esitetty GDPR:n valvomisen tehokkuuden parantamiseksi? Millaiset tekijät vaikuttavat GDPR:n valvomisen tehokkuuteen yksilönsuojauksessa?

Kirjallisuuskatsauksen aikana molempiin kysymyksiin liittyen on esiintynyt useita tekijöitä. GDPR:n valvonnan tehokkuuteen vaikuttavat sen resurssi tehokkuus, valvonnan kansainvälinen yhtenäisyys, lakien luonnolliset rajoitteet ja rekisterinpitäjien yhteistyökyky. Kirjallisuudessa ilmenee, että EU:n jäsenvaltioiden väliset kulttuuriset erovaisuudet, sekä resurssien määrä ovat esteitä tehokkaan ja yhtenäisen tietosuojan luomiseen. Lisäksi GDPR:n ohjaama tietosuojalaki tarvitsee muita lakeja, tukemaan sitä ja se ei yksinään ole valmis ratkaisu.

GDPR-valvonta on monimutkainen ja haastava prosessi, joka vaatii yhteistyötä eri toimijoiden kesken. GDPR:n toimeenpano on parantanut merkittävästi yksilöiden tieto-oikeuksien ja yksityisyyden suojaa, mutta sen täytäntöönpanoon liittyy lukuisia haasteita, kuten sääntelyn monimutkaisuus, sääntelyvirastojen rajalliset resurssit ja geopoliittiset jännitteet.

Yksi GDPR:n isoimmista ongelmista on sen monimutkaisuus. GDPR:n monimutkaisuus. Epäselvät termit, jotka ovat toimijoille tulkinnanvaraisia, vaikuttavat GDPR:n tehokkuuteen ja tasapuoliseen täytäntöönpanoon. GDPR:ssä on myös paljon epämääräisiä määräyksiä, jotka vaikeuttavat sen soveltamista ja toteuttamista. Ratkaisuksi esitetään GDPR:n termistön uudistamista ja selkiyttämistä, joka auttaisi yrityksiä ja valvontaviranomaisia noudattamaan GDPR:n vaatimuksia paremmin ja vähentäisi inhimillisiä virheitä. Lisäksi on huomioitava, että pienillä keskisuurilla yrityksillä ei usein ole resursseja implementoida omia GDPR-yhteensopivuusmenetelmiä, mikä aiheuttaa haasteita GDPR:n seuraamisessa. Yhtenä ratkaisuna esitetään GDPR:n termistön selkiyttämistä, joka auttaisi kaikkia osapuolia paremmin ymmärtämään heidän velvollisuutensa ja oikeutensa GDPR:n alla. GDPR:n tulkinnan, soveltamisen ja täytäntöönpanon vaikeuksia ei pidä pitää perusteena sen epäonnistumiselle, vaan sen kehittämiseksi ja tehokkuuden parantamiseksi. Tulevaisuudessa tarvitaankin tutkimuksia, jotka ohjaavat EU:n viranomaisia ja rekisterinpitäjiä GDPR:n soveltamisessa.

Geopoliittiset haasteet muodostavat myös merkittävän uhan GDPR:n täytäntöönpanolle. Käynnissä olevat keskustelut GDPR:n ekstraterritoriaalisesta ulottuvuudesta korostavat tarvetta luoda tietosuojaa koskeva globaali sääntelykehys. Maat voivat myös asettaa oikeudelliset ja taloudelliset intressit yksityisyyden edelle, mikä tuo ristiriitoja GDPR:n määräysten kanssa. GDPR:n ekstraterritoriaalinen ulottuvuus aiheuttaa myös vaikeuksia sen täytäntöönpanossa EU:n ulkopuolella. Sodat ja muut geopoliittiset tekijät voivat vaikuttaa tietosuojaan ja sen sääntelyyn, mutta näistä vaikutuksista tarvitaan lisää tutkimuksia. Tietosuojayhteistyötä ja paikallisia ratkaisuja tarvitaan, kunnes kansainvälinen täytäntöönpano GDPR:n osalta on saavutettu.

Uusien teknologioiden, erityisesti tekoälyn ja esineiden internetin ilmaantuminen tarjoaa sekä mahdollisuuksia että haasteita GDPR:n valvonnalle. Tekoäly voi tehostaa tietojenkäsittelyä ja päätöksentekoa, mutta se voi myös luoda uusia riskejä GDPR:ään on jo sisällytetty keinoja uusia teknologioita varten, mutta näitä tulisi uudelleen arvioida, jotta teknologinen kehitys EU-alueella ei hidastu.

GDPR:n valvonnan ja tehokkuuden eri osa-alueet vaativat lisätutkimuksia. Tulevaisuuden tutkimukset voivat keskittyä erityisesti siihen miten realistinen ehdotus tietosuojalakiin jatkuvassa muutoksen tilassa oleminen on. Lisäksi voitaisiin tutkia minkälaisia lainsäädännöllisiä muutoksia EU:n ja sen jäsenvaltioiden tulisi ottaa, jotta saataisiin luotua yhtenäisempi tietosuojakulttuuri EU alueelle sekä millä tavoin Euroopan muuttunut geopoliittinen maisema vaikuttaa GDPR:ään ja muihin tietosuojalakeihin. Tämän lisäksi voitaisiin vielä tutkia uusien teknologioiden kuten tekoälyn hyödyntämistä tietosuojauksessa. Tärkein huomio on, että nykyisillään GDPR on kirjallisuuden mukaan liian monimutkainen, epäselvien termien vuoksi. Päättäjien olisi hyvä palata GDPR:n pariin ja arvioida sen käyttämää termistöä, sekä jakaa selkeää ohjeistusta GDPR sidosryhmille.

GDPR-valvonta on monimutkainen ja kehittyvä prosessi, joka vaatii jatkuvaa seuranta, mukauttamista ja parantamista. Sääntelyn monimutkaisuuden ja geopoliittisten jännitteiden aiheuttamiin haasteisiin on vastattava yhteistyön ja innovatiivisten lähestymistapojen avulla. Yhteistyöllä voidaan varmistaa yksilöiden tietosuojan ja yksityisyyden suojan digitaalisella aikakaudella.

Lopuksi on tärkeää muistaa, että GDPR on tuonut mukanaan tärkeitä muutoksia EU:n ja koko maailman tietosuojakäytäntöihin. Vaikka GDPR ei ole täydellinen ratkaisu yksilön tietosuojauksen ongelmiin on se tärkeä askel kohti yhtenäistä ja tehokasta kansainvälistä tietosuoja.

LÄHTEET

- Aysem Diker, Vanberg (2021) *Informational privacy post GDPR – end of the road or the start of a long journey?*, *The International Journal of Human Rights*, 25:1, 52-78, DOI: 10.1080/13642987.2020.1789109
- Josephine Wolff, Nicole Atallah; *Early GDPR Penalties: Analysis of Implementation and Fines Through May 2020*. *Journal of Information Policy* 1 December 2021; 11 63–103. doi: <https://doi.org/10.5325/jinfopoli.11.2021.0063>
- Voigt, Paul, and Axel von dem Bussche (2017). *The EU General Data Protection Regulation (GDPR): A Practical Guide*, edited by Paul Voigt and Axel von dem Bussche, 201–17. Cham: Springer International Publishing, 2017. https://doi.org/10.1007/978-3-319-57959-7_7
- Yuan, Bocong, and Jiannan Li. 2019. "The Policy Effect of the General Data Protection Regulation (GDPR) on the Digital Public Health Sector in the European Union: An Empirical Investigation" *International Journal of Environmental Research and Public Health* 16, no. 6: 1070. <https://doi.org/10.3390/ijerph16061070>
- Luca Marelli, Elisa Lievevrouw & Ine Van Hoyweghen (2020) *Fit for purpose? The GDPR and the governance of European digital health*, *Policy Studies*, 41:5, 447-467, DOI: 10.1080/01442872.2020.1724929 <https://www.tandfonline.com.ezproxy.jyu.fi/doi/pdf/10.1080/01442872.2020.1724929?needAccess=true>
- Christofidou, M., Lea, N., & Coorevits, P. (2021). *A Literature Review on the GDPR, COVID-19 and the Ethical Considerations of Data Protection During a Time of Crisis*. *Yearbook of medical informatics*, 30(1), 226-232. <https://doi.org/10.1055/s-0041-1726512>
- Gentile, G., & Lynskey, O. (2022). *DEFICIENT BY DESIGN? THE TRANSNATIONAL ENFORCEMENT OF THE GDPR*. *The International and comparative law quarterly*, 71(4), 799-830. <https://doi.org/10.1017/S0020589322000355>
- Sharma, S. (2019). *GDPR Enforcement*. <https://doi.org/10.1002/9781119594307.ch7>
- Sivan-Sevilla, I. (2022). *Varieties of enforcement strategies post-GDPR: A fuzzy-set qualitative comparative analysis (fsQCA) across data protection authorities*. *Journal of European public policy*, ahead-of-print(ahead-of-print), 1-34. <https://doi.org/10.1080/13501763.2022.2147578>
- Barrett, C. (2020). *EMERGING TRENDS FROM THE FIRST YEAR OF EU GDPR ENFORCEMENT*. <https://www.proquest.com/scholarly-journals/emerging-trends-first-year-eu-gdpr-enforcement/docview/2369804193/se-2>

- Greze, B. (2019). *The extra-territorial enforcement of the GDPR: A genuine issue and the quest for alternatives*. *International data privacy law*, 9(2), 109-128. <https://doi.org/10.1093/idpl/ipz003>
- Lundstedt, L. (2018). *International Jurisdiction over Cross-border Private Enforcement Actions under the GDPR*. *Scandinavian studies in law*, 65, . <https://doi.org/10.2139/ssrn.3159854>
- Sagr, M. (2022). *Is GDPR failing? a tale of the many challenges in interpretations, applications, and enforcement*. *International journal of health sciences*, 16(5), 1-2. https://jyu.finna.fi/PrimoRecord/pci.cdi_pubmedcentral_primary_oai_pubmedcentral_nih_gov_9441646?sid=2910717790
- Chhetri, T. R., Kurteva, A., Delong, R. J., Hilscher, R., Korte, K., & Fensel, A. (2022). *Data Protection by Design Tool for Automated GDPR Compliance Verification Based on Semantically Modeled Informed Consent*. *Sensors (Basel, Switzerland)*, 22(7), 2763. <https://doi.org/10.3390/s22072763>
- IT Governance Privacy Team, I. T. G., & White, A. (2020). *EU General Data Protection Regulation (GDPR) - an Implementation and Compliance Guide, Fourth Edition*.
- EUR-LEX GDPR Document 02016R0679-20160504 noudettu 26.04.2023 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:02016R0679-20160504>
- Jonathan Law (2022). *harmonization of laws*. In (Ed.10), *A Dictionary of Law*. : Oxford University Press. Noudettu 27 Huhtikuuta. 2023, osoitteesta: <https://www-oxfordreference-com.ezproxy.jyu.fi/view/10.1093/acref/9780192897497.001.0001/acref-9780192897497-e-1768>
- European e-justice portal, *National Justice systems*, noudettu 27.04.2023 osoitteesta: https://e-justice.europa.eu/16/EN/national_justice_systems
- Ryngaert, C., Taylor, M., recht, A. i. e. E., recht, I., handhaving, R. /. R. e., & verantwoordelijkheid, U. /. A. e. (2020). *The GDPR as Global Data Protection Regulation? The American journal of international law*, 114, 5.
- Ufert, F. (2020). *AI Regulation Through the Lens of Fundamental Rights: How Well Does the GDPR Address the Challenges Posed by AI?* *European Papers*, 5(2), 1087-1097. <https://doi.org/10.15166/2499-8249/394>
- Tupay, P. K., Ebers, M., Juksaar, J., & Kohv, K. (2021). *Is European Data Protection Toxic for Innovative AI? An Estonian Perspective*. *Juridica international*, 30, 99-110. <https://doi.org/10.12697/JI.2021.30.12>

- Euroopan Komissio. *What does data protection 'by design' and 'by default' mean?*
Noudettu 27.04.2023 osoitteesta: https://commission.europa.eu/law/law-topic/data-protection/reform/rules-business-and-organisations/obligations/what-does-data-protection-design-and-default-mean_en
- Mangini, V., Tal, I., & Moldovan, A. (2020). *An empirical study on the impact of GDPR and right to be forgotten - organisations and users perspective.*
<https://doi.org/10.1145/3407023.3407080>
- Barati, M., Rana, O., Petri, I., & Theodorakopoulos, G. (2020). *GDPR Compliance Verification in Internet of Things.* IEEE access, 8, 119697-119709.
<https://doi.org/10.1109/ACCESS.2020.3005509>